

ARCHA

D
LU

XXIII. ROČNÍK, SVAZEK

K. H. Rostworowski, přel. J. Karník, Robotníci	97	František Bohuslav Děrda, Děvče nad vlnami	128
F. W. Bourdillon, přel. O. F. Babler, Světlo	98	John Henry Newman, přeložil Otto F. Babler, Sloup oblačný	130
Vilém Bitnar, Bridelova píseň o Nej- světější Trojici	99	Michel Becker, přeložil Adolf Gajdoš, Tři svíce vdovy Johany	131
Richard Schaukal, přel. O. F. Babler, Duch svatý	103	M. Zorničan, Prebudenie	133
Stanislav Mackovík, Jan František Hruška	104	Psýche	133
A. Boček, Chvíle	106	Marja Janowa Kasprowiczowa, přel. O. F. Babler, Básník a žena	134
Iwo Bauše, Tuláci a bloudi	107	František Dohnal, Píseň o stříbrných mořích	136
Jan Lebeda, Rekviem	111	Antonín Šerý, Matce	137
F. S. Horák, Maurové ve Španělsku	112	Božena Regalová, Regina Montium	138
Bedřich Slavík, Vilém Bitnar spolu- pracovníkem Našince	116		
Józef Birkenmajer, přel. Adolf Gajdoš, Sesláni Ducha svatého	125	O K N A	
Kazimiera Illakowiczówna, přeložil J. Karník, Pomník	127	Z nové literatury	139
		Bibliografické poznámky	141
		Poznámky a zprávy	143

NOVÉ PUBLIKACE

Z nakladatelství A. Neuberta v Praze:
Dr. Em. Zitek, Drama rodiny pana Daniele.
Hist. román z doby pobělohorské. Str. 239.
C. 18 Kč. Otom. Schöfer, Zvony. Román.
S kresbami Fr. Vrobla. Str. 143. C. 12 Kč.
Referáty budoucně.

Časopisy zasílané výměnou: Českoslo-
venská žena. — Čin. — Filosofická revue.

— Hlasy svatohostýnské. — Hlídka. — Kul-
turní revue. — Legio angelica. — Linie. —
Náš domov. — Naše kniha. — Obrození.
— Orel. — Posel Božského Srdce Páně. —
Slovenské Pohľady. — Sursum. — Verai-
kon. — Věstník jednot katol. duchovenstva
— Věstník katol. učitelstva.

Z REDAKCE

Adresa redakce, na níž třeba zasílati příspěvky, recensní výtisky, časopisy výměnou
atd.: Em. Masák, katecheta, Brno-Židenice.

VILÉM BITNAR SPOLUPRACOVNÍKEM NAŠINCE

Bitnarovo spolupracovníctví v Našinci možno rozvrhnouti do tří období. Prvé souvisí ideově s jeho přispíváním do Vychodilovy Hlídky; směr zájmu vychází z těchže předpokladů: soustavně organisovati literárně dějepisnou práci katolíků. K počátkům spolupracovníctví píše mně Bitnar: „Spolupracovníctví v Našinci bylo vyvoláno potřebou doby: liberární věda literární psala o katolických zjevech způsobem tak neinformovaným a přezíravým, že bylo nutno sáhnouti k svépomoci. Popud k akci vyšel z posudku Pavla Vychodila „Hýskova Literární Morava“ (Hlídky 17, 1912, 136). Bylo raženo heslo: „Musíme se odhodlati konečně k soustavné metodické práci vlastní“ a já jsem zastával v dopisech i hovorech stanovisko: „Katolíci jsou sami vinní tímto ponižujícím stavem, ježto se nestarají o napsání vědeckých monografií, z nichž by se literární historik mohl poučiti...“ (Slavíkovi dne 27. března 1934.) K přímé výzvě dochází v Novém věku (VII, 1913, 7), kdy Bitnar na základě zprávy Našince o převzetí Hýskovy knihy Prombergrem shrnuje: „Sdružte své síly k napsání díla podobného Laichtrově „Literatuře české devatenáctého století...“ Těto opravné práce, jejíž program byl nejobširnější rozveden v Nedostacích české literatury katolické (Archiv literární I, 1919, čís. 1nn), dotýkají se příspěvky v Novém věku: Příspěvek k dějinám české literární kritiky (VI, 1913, 48) a Nebezpečné zjevy (ibid. VII, 1914, 18, 19, 20, 25). Bitnarův Příspěvek otiskuje Zamykal se svými poznámkami jako Revisi české literární kritiky v Našinci (XLIX, 1913.) Tímto článkem nastává vlastní Bitnarova spolupráce, která se v roce 1914 omezila na různé malé noticky o pražských poměrech, obdobného rázu jako v Hlídce.

K větším literárním studiím přichází Bitnar r. 1915. Zamykal na jeho dotaz o tematech odpovídá: „Napište sumární článek o sebraných spisích Kosmákových, dotkněte se doslovu dr. Vychodila atd. a v jiném článku shrňte, co bylo dosud o Kosmákově psáno, kdo to psal, kde a jak a zda psal spravedlivě a objektivně...“ (Bitnarovi z Olomouce dne 5. února 1915). Bitnar zpracoval ve dvou statích Kosmákova lyrika (Našinec LI, 1915, 74, 157) nadhozené tema. V první části zabývá se podrobně Kosmákovým překladem Lenauova Postilionu, kriticky srovnává jednotlivé strofy i obrazy a uzavírá: „Překlad nestírá s básnických obrazů Lenauových ani obrysů ani barev, zachováváje až na nepatrné výjimky jejich rážbu i náladu.“ V části druhé sleduje na původní Kosmákově poesii básníkovu představu přírody a statisticky zaznamenává motivy krajinařské i v jednotlivých složkách, aby na obrazu růže rozvedl, jak „od pohanského pojetí růže vyrostl k symbolu křesťanskému“. Studium Elstera

metodicky podnítilo osobitou stať, již citoval i Vychodil ve své monografii (Václav Kosmák, Brno 1916, 606), při jejímž sepsání poskytl Bitnar autorovi značnou pomoc (rkp. věnování v Bitnarově exempláři). Mimo literární zprávy a malé posudky v l. 1915—1917 otiskl Bitnar v Našinci dvě podepsané studie: Stoleté jubileum českého překladu Schillerovy balady (N LIII, 1917, 178, přetisk Archiv Literární I, 1919, 133) a První český sonet eucharistický (N LIII, 1917, 201, přetisk AL I. 1919, 130). Studie o Markově překladu Schillerova Potápěče (srv. Zamykal Bitnarovi 16. VIII. 1917) měla podnětem Dostál-Lutinovův převod Norec. Bitnar podrobně sleduje dramatickou kompozici básně na českém překladu; výtka St. Součka (ČMM XLIII—XLIV, 1920, 565n.), že o Markovi se v stati nemluví, je nevěcná. Studii zaznamenává Jakubec v Dějinách literatury české (II, 1933, 299) a Hýsek ve Sborníku filosofickém (VIII, 1930, 328). První český sonet eucharistický (srv. Zamykal Bitnarovi 13. IX. 1917), registrovaný opět Hýskem (ibid. 329), není „bezvýznamný“ (St. Souček l. c. 565), neboť kromě hodnoty obsahové a formální je východiskem eucharistické lyriky české, která se u X. Dvořáka rozvíjí v celou sbírku.

Tyto práce byly psány ve volnějších chvílích, kdy Bitnar přijel z vojny na některý den do Prahy; k soustavnému spolupracovníctví přešel po drobných zprávách v letech 1918—1919 na žádost Zamykalovu ze dne 24. VI. 1919: „Prosím Vás, nechtěl byste místo Lutinova psávaní nám každou neděli nějakou takovou Literární neděli do Našince? Tak nanejvýše 140 tiskových řádek. Honorář by byl 20 K za článek a list zdarma. Název byste si mohl zvoliti dle libovůle. Při Literární neděli bychom nemohli zůstat, ježto název ten je vynálezem Lutinových. Pro Vás by taková literární rubrika nebyla jistě nesnázi a potíží. V ní byste mohl vrhati zápalné pochodně do našeho literárního pohodlného a líného publika, burcovati mladé pomocníky a pracovníky; trochu si se světem zapolemisovati a pod.“ Bitnar ihned odpovídá: „Návrh Váš, abych psal každou neděli literární feuilleton do Našince, rád přijímám za udaných Vámi podmínek. Název rubriky volím Literární ovzduší a vyprošuji si vrácení každého rukopisu.“ (Zamykalovi z Prahy 27. VI. 1919.) Koncem června zasílá první příspěvek do Literárního ovzduší. Zamykal odpovídá: „Tento týden ovšem ho nebude možno zařaditi, poněvadž celá nedělní příloha bude věnována orelským velehradským slavnostem. Pak (tedy od 12. července) bude už „ovzduší“ pravidelně každou neděli.“ (Bitnarovi z Olomouce 2. VII. 1919.) Redakční shoda mezi Bitnarem a Zamykalem byla naprostá. Zamykal často upozornil na aktuální téma na př. dne 24. VII. 1919: „Prosím, nezapomeňte v LO padesátin Langových...“ a č. j. Literární ovzduší dosáhlo č. LXXIV. K jeho zániku píše Bitnar: „Rukopis pro LXXV. stať LO nebyl již dokončen a rubrika zanikla, ježto jsem pro složitě povinnosti v Brně, jakož i pro vzdálenost od pražského domova a tedy i od svého archivu a knihovny, nemohl stať pravidelně vypracovávat. V Občanských novinách v Brně byla mi mimo to svěhena literární rubrika a pan ředitel Pažout mi jemně naznačil, abych se psaním do jiného listu nerozptyloval.“ (Slavíkovi dne 27. III. 1934.)

Stati vycházejí nepřetržitě v Našinci r. 1919: I—XXIV, roku 1920: XXV—LXIV, r. 1921: LXV—LXXIV. Rozsáhlou látku možno rozdělit podle obsahu a způsobu zpracování na: 1. ideové studie literárních motivů, 2. životopisné stati s bohatým materiálem bibliografickým, 3. příspěvky k tématu cizina a česká kultura, 4. referáty o důležitých knižních publikacích, 5. články příležitostné. Tyto jednotlivé oddíly odpovídají Bitnarovu zájmu na literárním essayi, zaměřeném látkově i formálně, na literárně dějepisném portretu, zaznamenávajícím detailně materiál, na psychologicky orientované stati s vyšetřením vlivů a podtržením tradičních hodnot, na aktuálním zaznamenání kulturních problémů s jejich objektivní interpretací i zacílením polemickým. Bitnar – literární historik, bibliograf, essayista, ideový psycholog, všestranný referent dochází plného uplatnění. Tato činnost, která je in nuce odrazem mnohostranné aktivity autorovy, dosvědčuje, jak Bitnar s olomouckým deníkem srostl a sám se vypracoval.

Ideové studie literárních motivů oceňují souborně lyriku Vl. Štastného (LVI, 1920, 184, LO XLVII), sledují náboženský motiv v básních Sv. Čecha (LVII, 1921, 41, LO LXXI), vánoční živly v lyrice Sládkové (LV, 1919, 291, LO XXIV), charakterisují zdroje lyriky Quisovy (LVII, 1921, 35, LO LXX), do životopisného rámce zasazují lyriku Gollovu (LVI, 1920, 196, LO XLIX) analysují prvky Zeyerova novoidealismu (LVI, 1920, 66, 82, LO XXXV, XXXVIII), hodnotí Pakostovu lyriku (LVII, 1921, 88, LO LXXIV). Po této studii měla následovati Epika Vojtěcha Pakosty, jejíž rukopis i s Povědkami V. P. byl teprve později dokončen. Osvětlení materiálu je u Bitnara osobité, závěr podepřen obsahovou interpretací i citací. Látka v řadě případů zpracována po prvé. Zájem literárněvědný potvrzuje obsáhlá Poetika B. M. Kuldy (LVI, 1920, 94, 99, 121), v níž studijní rozbor je zesílen osobní vzpomínkou. V příspěvcích je zpracována řada námětů k dějinám katolické literatury české.

V souhlase s vlastním programem, který byl přesně definován v Nedostacích české literatury katolické, shromažďuje Bitnar v podčárniku Našince životopisné stati s vyčerpávající bibliografií. Po informačním článku Na okraj Záhady Boha (LV, 1919, 285, LO XXIII) podrobně zpracovává účast Kratochvilovu v Museu, Hlídce a České myslí (LVI, 1920, 8, LO XXVI), vzpomíná styků s Rud. Dvořákem, jehož studie a překlady z poesie starobiblické zasazuje do rámce celonárodního i vývoje osobního (LVI, 1920, 36, 42, 48, LO XXX, XXXI, XXXII), k Langovým padesátinám podává přehledný obraz života a činnosti (LV, 1919, 176, LO IV, obdobnou metodou píše k abrahamovinám J. Boreckého (LV, 1919, 193, LO VII), jasně stanoví literárně dějepisné místo pro Nečasovu tvorbu lyrickou i epickou (LV, 1919, 250, LO XVII) i pro Vojtěcha Pakostu (LVII, 1921, 82, LO LXXIII). Biografická i bibliografická pohotovost umožnila Bitnarovi synteticky objektivní a výrazné profily i autorů méně známých.

Metodickou erudici i psychologickou vnímavost osvědčil Bitnar v příspěvcích k tématu Cizina a česká kultura. Zastoupen je Svatý Jeroným (LV, 1919, 246, LO XVI), z něhož postupně zaznamenány jednotlivé

překlady s vyzvednutím edice Strážovy; na okraji Langovy knihy vyrostla studie Novalisovy Hymny k Noci (LV, 1919, 280, LO XXII), v níž uveden vliv sbírky na českou literaturu i překlady z ní. Nejobsažnější studie věnována Kultu Dantovu v starší poesii české (LV, 1919, 210, 216, 222, 228, LO X, XI, XII, XIII). Stať je příkladem Bitnarovy srovnávací práce, jež vyčerpává systematicky materiál, výstižně odlišuje jednotlivé zjevy: M. Zd. Poláka, J. Kollára, Koubka, Douchu, Háika, Nerudu, Sabinu, Friče. Text je proložen bohatými ukázkami, zejména z Friče a Douchy. Myšlenkovou strukturu Božské komedie sledoval se stanoviska křesťanského katolického názoru božského i světového (LVII, 1921, 24, 29, LO LXVIII, LXIX).

Mezi referáty o knihách je citován Davidův překlad Mazziniho O drobnějších dílech Dantových, jehož obsah interpretován (LVII, 1921, 65, LO LXXII). Stanovisko R. Gourmontovo k Dantovi ostře odlišuje od pojetí Vrchlického (LVII, 1921, 6, LO LXV). Při Gourmontových Světicích z Ráje uvádí překladatele ze středověké latinské poesie náboženské (LVI, 1920, 2, LO XXV). Shrnuje překlady ze Svaté Terezie a hodnotí převod Linhartův i Durychův (LV, 1919, 268, LO XX). Z českých knih zhodnocena především kulturně historicky Lindova Záře nad pohanstvem, již Bitnar tehdy vydal (LV, 1919, 234, LO XIV). Linda typován jako „zapomenutý předchůdce Zeyerův“, jehož styk s mystikou Claudelovou podán podle Augusty a upozorněno na vliv Huysmansův (LV, 1919, 240, LO XV). Vzpomínkově zbarvena je charakteristika Kuldovy lyriky ve sbírce Dikůvzdání (LVI, 1920, 71, LO XXXVI). Literárně psychologickým postupem rozebírá Sušilovy Nápis, rozděluje epigramy motivicky a vyšetřuje velmi vyvinutý smysl pro hudbu (LV, 1919, 205, LO IX). Metodicky je důležitý referát o Lehmannově Deutsche Poetik (LV, 1919, 274, LO XXI). V knižních referátech zůstává Bitnar věcným interpretem s rozhledem bibliografickým, stanovisko kritika ustupuje vždy do pozadí.

Články příležitostně informují o literatuře cizí i domácí, polemicky zahrcojí stanovisko k literárně ideovým proudům i osobnostem, nabádají k organizaci katolické literární práce. Erotický spiritualismus Dantův je zachycen z přednášky Šaldovy (LVII, 1921, 12, LO LXVI), ke vztahu D. G. Rossettiho k Siddalové přetištěna báseň Vrchlického (LV, 1919, 182, LO V), cyklus Literární ovzduší zahájen přehlednou statí o Lamartinovi s naznačením překladatelů (LV, 1919, 158, LO I). In margine Č. Jeřábkova článku zaznamenan životopis a kritický význam Fr. Němečka (LVI, 1920, 60, LO XXXIV), z Tilleho publikace uveřejněna řada myšlenek Bož. Němcové, seřazených ideově (LVI, 1920, 54, LO XXXIII), interpretován A. Novákův Tschechischer Brief (LVI, 1920, 190, LO XLVIII); k druhému vydání Hudby pramenů přetištěno stanovisko Hudcova z Hlídky (LV, 1919, 187, LO VI), k Anthologie universelle z r. 1859 připomíná osobní vzpomínku s Kuldou, kdy se tento zmiňuje o Douchově výboru pro lipskou anthologii (LV, 1919, 199, LO VIII). Karáskova „konverse“ glosována citáty z novely Vánoce z Grecciu

(LV, 1919, 164, LO II), z činnosti Kratochvilovy je vzpomenuo někdejší přednášky v pražském Louvru (LV, 1919, 170, LO III), k otázce českého baroku srovnán názor Jarosl. Vlčka a Martena (LVI, 1920, 25, 30, LO XXVIII, XXIX). Podrobně vypsán Lutinovův program spolupráce katolických literátů na brněnském večeru (LVI, 1920, 88, LO XXXIX) a z pražského sjezdu uvedena Stejskalova resoluce o organizaci literární práce katolické (LVI, 1920, 202, LO L). Z Marie Herbertové, jejíž význam vhodně zasazuje do počátku osmdesátých let u nás a sleduje až po rok 1895 (LV, 1919, 256, LO XVIII), otiskuje řadu aforismů (LV, 1919, 262, LO XIX). Pro osobní vývoj Bitnarův jsou důležité aforismy o umění, středověku a renesanci (LVI, 1920, 207—293, LO LI—LXIV). Shrnují Bitnarovy myšlenky o kráse, poesii, formě, metafoře výtvarnické, básnickové poslání i osobnosti, moderních mistrech. Na př. Chvála poesie (LVI, 1920, 237, LO LVI), obsahuje citáty z Vrchlického, Zeyera, Březiny, Karáska, Lutinova, Martena, Machara, Nerudy i Čelakovského. Aforismy o středověku (LVI, 1920, 277, 282, LO LXII): z Vrchlického, X. Dvořáka, Langa, Martena; o renesanci (LVI, 1920, 288, 293, LO LXIII, LXIV): ze Sušila, Vrchlického, Karáska; o moderních mistrech (LVI, 1920, 270, LO LX): Vrchlického, Březinu, Boušku, Theera, Jana z Wojkovicz. Na výběru autorů je možno sledovati Bitnarův studijní směr, nejvíce čísel je věnováno Vrchlickému, z něhož otištěny v Literárním ovzduší stati: Cesta do Emauz (LXVI, 1920, 77, LO XXXVII), Svato-dušní kredo J. Vrchlického (LVI, 1920, 116, LO XLII), Architektura básnické knihy (LVI, 1920, 132, LO XLIV), Zeyer a Vrchlický (LVII, 1921, 18, LO LXVII). V prvních dvou studiích ukazuje Bitnar, kterak u Vrchlického jsou motivy velikonoční a svatodušní po ideové stránce zpracovány zcela křesťansky (v cyklu Co není v Evangeliích báseň Cesta do Emauz a Jazyky), při rozboru Dojmů a rozmarů srovnává básníkův život s chronologií básní, k poznání vztahu Vrchlický-Zeyer uvádí dopisy ze Sborníku Společnosti J. Vrchlického. Rukopis aforismů byl dokončen dne 3. X. 1919 a předán pod názvem Modrý květ malíři E. Pacovskému, který měl „breviář milovníků umění“ vydati r. 1920 ve Veraikonu. V předmluvě píše Bitnar pod pseudonymem Jan Brandl: „... Jsou to namnoze vrcholky meditace české duše o problémech umělecké tvorby a o zjevech umělecké kultury, zhušťující se v český kodex krásy, v jakousi českou estetiku umělců tvořících, básníků novoidealistických. V dvanácti samostatných kapitolách uloženy jsou tu výroky o záhadě uměleckého tvoření, o kráse, o umění, o umělcově osobnosti, o hudbě, poesii a uměních výtvarných, o poslání básnickové, o kráse básnických forem, o umění antickém, středověkém, renesančním i barokním, o kráse staré Prahy a o představitelích umění moderního...“ Místo Modrého květu vyšlo ve Veraikonu Bitnarovo vydání Lindovy Záře nad pohanstvem. Přerušením statí v Literárním ovzduší končí druhé období Bitnarova spolupracovníctví.

Příspěvky v Našinci objevují se až po Bitnarově odchodu z redakce Lidových listů roku 1924. Ještě téhož roku uveřejňuje životopisný náčrt

k čtyřicátým narozeninám Fr. Drobného, (253), šedesátinám českého dogmatika R. Špačka (270, 271), před jehož dílem podává stručný přehled českých prací z dogmatiky; k zvolení Fr. Světlíka poslancem (293) a k olomouckému provedení Durychova Svatého Václava (287) črtá jejich celkový význam. Na přehledně informativní příspěvek K šedesátinám Našince (281) navazuje důležitá stať Bitnarova ze dne 4. ledna 1925: Šedesát let Našince (LXI, 3). Bohatě dokumentovaná studie vychází z kulturně politického ovzduší let šedesátých, do zvýšeného ruchu žurnalistického vkládá význam Olomouckých novin. Po charakteristice rodiny Černochovy přechází k programu listu, jednotlivým rubrikám i persekuci, již během prvních pěti let podléhal. Z různých otázek je nejvíce propracován politicko-národní vývoj. Po 18. č. zastavených Olomouckých novin (dne 3. března 1869) vychází jako jejich pokračování dne 20. III. Našince. Období Našince v l. 1869 – 1882 je opět programově vyčerpáno v jednotlivých ročnících a zvláště přihlédnuto k beletristické příloze Besedě. V tomto spojení zachyceny portréty důležitých příspěvatelů: Těšíka, Miřovského, Soukupa, Havelky, Kosmáka, Krcha, Nečasa, Hrubého, Bayera a Vrány. V závěru studie, jež jest základem k dějinám Našince, uvádí autor použitou literaturu a schema vydavatelské. Ostatní články v r. 1925 jsou věnovány jubilejním vzpomínkám na osobnosti ze světa literárního, uměleckého, vědeckého i politického. Mimo to založena rubrika Kulturní kalendář Našince. Nejvíce jest příspěvků literárních: sledována činnost Spáčila Žeranovského v Našinci (7), životopisná i bibliografická data uveřejněná k padesátinám Fr. Čecha (71), za věcné vyličení života i činnosti při svých sedmdesátinách děkuje Bitnarovi J. Ambros (83, 85), promoravské literární dějiny je důležitý článek o Skřivánčí družině Šamalíkové (94), v němž vyšetřen především vztah družiny k Lutinovi, všestranně podán profil Linhartův (156). Poslední studie jsou obohaceny oboru moravíka, k němuž přispívají i práce z r. 1927. Z vědeckých pracovníků je zhodnocen Podlaha jako vyvrcholitel buditelského díla českého duchovenstva (18), při výročí Strossmayerově vzpomenu i výroku Vrchlického (80), unionistická idea rozvedena v díle Wurmově (155, srovnej i 166), sledováno Masarykovo stanovisko k středověku (55), vyzdvížen význam J. Pospíšilovy Filosofie podle zásad sv. Tomáše Akvinského (103), Hlavinka prokreslen jako milovník mateřštiny (174), podrobně zachycena Jirouškova činnost novinářská (170) a profil Světlíkův (293). V jubilejní črtě Na paměť Pavla Křížkovského (104) na Orlovo vydání Korespondence P. Křížkovského, do příspěvku Před čtyřicetí lety (144) shrnuje bibliografická data o činnosti hagiografa Ign. Janáka, dantisty Blokšy a unionisty Fr. Příkryla. V těchto článcích jako v Literárním ovzduší jest řada důležitých příspěvků bibliografických i témat nezpracovaných a postavení zapomenutých nebo zapadlých. Ráz essayi zůstává objektivní, postup je systematicky tříděn, dbáno o přehlednost a dokumentární ověření.

O vzrůstu Bitnarova archivu a odborném utřídění podává obraz Kulturní kalendář Našince, vedený od č. 147 až do č. 238 v r. 1925. Úvodem Bitnar poznamenal: „Do moře zapomenutí uplývá denně kus minu-

losti, reprezentované významnými osobami i událostmi, které určovaly kdysi povahu naší kultury a jsou podnes její součástí. Ze změní zjevů plynoucích vzpomínkami chtěli bychom vybrati aspoň některé a připojiti k nim stručné své glosy.“ (147) Glosovány jsou události literární, umělecké, hudební, výročí knih, manifestů, divadelních i operních představení, výročí pracovníků literárních, politických i překladatelů a j. Proti pozdějšímu Kalendáři Literárních Rozhledů jsou jubilejní data spojována a rozváděna s nutným zarámováním ideovým, náboženským, kulturně historickým a pod. Zaznamenáno výročí na př. M. Marvana, M. Zavorala, Vl. Čecha (162), J. Poláka, B. M. Kuldy, J. Samsoura, H. Newmana (172), J. Šrámka, O. A. Tichého, L. Kučery, J. Svítla, A. Hella (178), Fr. Šroma, R. Cejnka, Vl. Štátného, Fr. Koželuhy, M. Janů (185), Vlčka-Vlčkovského, Fr. Douchy (193), F. Karafiáta, J. Nečase (199), V. Češkuta, A. Crhy, O. S. Vetiho (207), Ěbner Eschenbachové, Pšlegra Moravského, J. Ohéřala (215), J. St. Pavlíka, F. R. Osvalda, Fr. Odvalila, R. Vrby, L. Nováka (228). Již výběrem se neomezil Bitnar na určité období nebo tábor, ale informuje o životopisných datech všech vrstev, Slováků i autorky Němky a Francouzů i Angličanů. Z knih zastoupen Zeyerův Ondřej Černyšev, Čechův Čerkes, Demlovo Studium (151), Březinovy Tajemné dálky, Karáskova Gotická duše (153), Silesiův Poutník Cherubínský, Almanach Růže Sušilova, Huysmansův En route (162), Vrchlického překlad Danta (172), Zeyerovo Rokoko (185), Durychův Svatý Jiří (199), Blokšův komentář k Dantovi (199), Riegrův Slovník naučný, Jirouškovy Dějiny sociálního hnutí (207). Sušilův převod Písně slunečné (215), Zeyerova Romance (228); z revuí a časopisů: Vrlův Občan (172), Literární listy (199); z umění výtvarného a hudby: Loretánská kaple v Hájků u Prahy (153), Tisíc představení smetanovských (193); ze života divadelního a literárně organizačního: Schůzka Katolické Moderny 1895 (185), První výstava katolické literatury (193), Manifest České Moderny (199) a České hry v Olomouci (199); z literatury motivu: Svatá Ludmila v poesii Sušilovců (215) a Grande munus (228). K ukončení rubriky píše Bitnar: „Dál jsem ji pro Našince nepsal, ježto jsem byl angažován k pravidelnému psaní Kalendáře Literárních Rozhledů.“ (Slavíkovi 29. III. 1934.) Kulturní kalendář Našince ukazuje Bitnara jako pohotového literárního bibliografa a zručného publicistu.

Spolupráce v r. 1926 omezuje se na tři studie jubilejní: k padesátinám M. Mikulky (33), Fr. Hrubého (289), k šedesátinám arcibiskupa L. Prečana (55), kde sledován zájem o umění výtvarné, publicistiku vědeckou, jež doložena vlastní činností na základě životopisném. Obsažná jest zejména stať o Hrubém-Bukovci, v níž znázorněn básníkův vzrůst uprostřed generace, na básních hodnoceny okruhy ideových motivů i hlavní směry veršů náboženských, sociálních, humoristických i politických. V r. 1927 uveřejňuje Našinec kromě jubilejního příspěvku o Kratochvilovi (58) a unionisty J. Jaroše (210) důležité studie literárně dějepisné, jež vznikly při studiu dějin Našince: Lumírovci v Našinci (103) a Čapek Chod v Našinci (111). Bitnar po prvé zjišťuje, že do Besedy, kromě její-

ho redaktora E. Miřiovského, přispívá Edv. Jelínek, Ot. Mokřý, Frant. Kvapil, Al. Bydžovský a v kritických projevech vidí již stanovisko kritiky moravské. Obdobně u Čapka Choda si všímá nejenom boje proti českoněmeckým smířovačkám, ale i jeho drobné beletrie a statí literárně kritických, zejména vztahu k Vrchlickému. Dokumentární je příspěvek J. Š. Baar o Pavlu Vychodilovi.

Na rok 1927 vydává Našinec Ročenku, v níž přetiskuje Bitnarovu studii z r. 1925: Našinec v období Černochově, Našinec v letech 1869 až 1882, Literární družina Černochova a Našinec v období Jiříčkově. Tyto statí, na nichž Bitnar tehdy pracoval v Olomouci za účinné pomoci vrchního universitního knihovníka dra Bohuše Vybírala (Slavíkovi 29. III. 1934), byly později doplněny příspěvky v Lidových listech, Životě a v přednášce Sto let žurnalistiky a literární publicistiky katolíků československých na sjezdu v Olomouci r. 1932. Značná část rukopisu zůstala v archivu Zamykalově. V rukopise k dějinám Našince je řada soudobých snímků i fotografií redaktorů a členů literární družiny. Studii v Ročence zaznamenal M. Hýsek v Nár. listech 1927. 42. V Lidových listech vyšly studie: Jubileum Zamykalovo (XI. 1932, 151), Mořic Hruban publicistou Našince (XI, 1932, 152, srv. i LL XI, 1932, 273; Mořic Hruban sedmdesátíkem), Světlikovo období Našince (XI, 1932, 153) a přednáška Sto let žurnalistiky a literární publicistiky katolíků českých a slovenských (XI, 1932, 154-156). Smysl pro systematické rozvržení látky a dar syntheses vytvořily důkladný půdorys pro historii olomouckého deníku, pevně ho vřazující do celonárodního vývoje. Na okraj olomouckého sjezdu byla napsána i přehledná studie Vývoj olomouckého Našince (Život XIV. 1932, 9-10), již předcházely důležité příspěvky k novinářství moravskému o brněnském Hlasu: Nejstarší redakční program katolické žurnalistiky české (ibid. 6) a Veterán českých deníků katolických (ibid. 7-8). R. 1927 končilo pro Bitnara tříleté funkční období jako zástupce olomoucké odbočky „Syndikátu denního tisku“ v pražském ústředí, pro něž byl navržen jako pražský dopisovatel kulturní Našince dne 27. listopadu 1924. Po vystoupení z redakce Lidových listů dne 1. listopadu 1924 začal psáti do Našince ovšem bez bližšího dojednání za řádkový honorář.

V letech 1928—1929 psal Bitnar do Našince četné informační noticky o průběhu akce mileniové a jubilea svatojanského, chystaných na r. 1929. Se Zamykalem byl v přátelských literárních stycích, jak o tom svědčí korespondence o poměru Baara k Lutinovu. Zamykal připravuje korespondenci pro Archu, žádá Bitnara o informace k začátkům styku (Bitnarovi z Olomouce dne 31. VII. 1928). Bitnar odpisuje: „Na Váš dopis, myslím, bude nejlépe odpovědětí statí o počátcích mých vlastních styků s Baarem, kterou byste mohl otknouti v Našinci a pak citovati. S Lutinovem psal si Baar spočátku málo, do Almanachu přišel prostřednictvím Boušky.“ (Zamykalovi 3. VIII. 1928.) V listě z 1. ledna 1929 slibuje Bitnar: „V pondělí Vám na schůzi Svazu katolických žurnalistů přinesu počátek práce o Baarovi“ (Zamykalovi z Prahy), Zamykal se na práci těší (Bitnarovi dne 4. I. 1929) a znovu ji urguje (Bitnarovi 26. VI. 1929). V roce 1930 vy-

chází v Našinci kromě několika aforismů z Masaryka o Dantovi (LXVI, 1930, 55) obšírná pietní studie Za Františkem Leubnerem (ibid. 35-38). Život a dílo básníkovo je podrobně sledováno a v chronologickém postupu charakterisovány jednotlivé sbírky legendy věků, duchovní lyriky, dramatu a libret. Studie významem náleží k uvedené Skřivánčí družině Šamalíkové a k profilu R. Linharta. Generačně významné jsou literární dějepisné poznámky Na okraj Dohnalovy knihy essayů (LXVII, 1931, 140-144, 187-189), v nichž Bitnar stanoví závažnost Hellova vlivu na česká léta osmdesátá, přechází k básnické osobnosti Dohnalové a sleduje její umění portretu v uvedené knize i dřívějších statích. K srovnávacímu tématu William Blake v české literatuře (srv. LXVII, 1931, 202, šifra K. V.) upozorňuje na překlady Vrchlického, Durychův, Kalašové a Šimův (ibid. 255).

Cyklický postup jako při vypsání dějin Našince zachovává Bitnar při člancích o baroku a o biskupu Zdikovi. Cílevědomé osvětlování doby českého literárního baroku je provedeno na studiích Svatý Václav v barokním Olomouci (LXI, 1925, 219) a Velikonoce v divadelním baroku olomouckém (LXII, 1926, 79), jež doprovází příspěvek k poesii Angela Silesia: Svatodušní lyrika baroková (LXI, 1925, 122). Stať o svatováclavských hrách přetiskuje bez výpočtu her Ant. Šorm v Svatováclavském kalendáři na r. 1929 (42. týden). Druhá studie chronologicky vypočítává velikonoční náměty dramatických her jezuitského baroku v Olomouci provedených. Obě studie připínají se organicky k Bitnarovu celkovému kultu baroku. K olomouckému jubileu se vztahují i články o biskupu Zdikovi. Příspěvek Brandlův portret biskupa Zdika olomouckého vyšel ve Dnu (1931, 80, srov. Našinec LXVII, 1931, 144), ostatní v Našinci. Obě témata literární Boleslav Jablonský o biskupu Zdikovi a Sušilovec Jan Bílý o biskupu Zdikovi vyšla v jubilejním čísle dne 28. června 1931 (LXVI, 147). V řadě Jablonského básnických projevů ukazuje bratrskou lásku k Moravě, z Hlasu (VI, 1854, 40) jest přetištěna Bílého podobizna Zdika i po stránce duchovní. K jubileu zaslal Bitnar i původní stať „O mši svatě biskupa Zdika“, pojednávající o dosud neznámé a neotištěné básni Pakostově. „Rukopis zapůjčila mi rodina Pakostova bratra. Tento originální příspěvek nebyl v Našinci vůbec otištěn, aniž jsem obdržel vysvětlení. Tkví tedy v rukopise.“ (Bitnar Slavíkovi 30. III. 1934.) V listopadu 1931 byl Bitnar s Našincem v čilém spojení k vůli přednášce o šedesátinách Lutinova (19. XII. v Lidovém domě Olomouci). Dočasně poslední prací v Našinci byla studie k abrahamovinám filosofa Josefa Kratochvíla (LXVIII, 1932, 57-60), která přehledně informuje o životě a díle jubilan- tové, vyzvedajíc z obsáhlé činnosti práce filosofické.*

* Studie byla umožněna bezpříkladnou obětavostí p. ing. V. Bitnara, který mně dal k dispozici vyčerpávající materiál. Děkuji mu za něj co nejupřímněji.